

**DIAGRAMA SOBRE
L'ESTAT ESPANYOL**

Equip d'Anàlisi de l'Estat (EAE)

Índex del diagrama

1. Presentació
2. Introducció
3. Puntualitzacions prèvies
4. Els ministeris que estructuren orgànicament l'Estat
5. Conclusions

1. Presentació

Aquest treball és el resultat de l'estudi i la investigació realitzada per l'Equip d'Anàlisi de l'Estat (EAE), grup que ha estat treballant durant els últims mesos sobre aquest document; realitzat en format diagrama, com a síntesi i aproximació a l'envergadura real de l'Estat Espanyol. Reconeixent que és un treball inacabat, pretén ser una aportació per a la reflexió, que haurà de ser enriquit, millorat i complementat amb altres treballs posteriors.

És alhora un treball de gent del poble per a gent del poble, una obra de creació popular. No som especialistes, acadèmics, ni il·luminats, tampoc pertanyem a cap elit o avantguarda.

Simplement, assumim la responsabilitat de socialitzar aquesta informació.

És també fruit de la necessitat d'articular una estratègia per superar el model hegemònic basat en la intermediació de l'Estat sobre la relació entre les persones. Per això, és necessari un esforç intel·lectual, personal i col·lectiu, per comprendre la seva naturalesa i, d'aquesta manera, desgranar les claus per a la seva deslegitimació. D'altra banda, és fonamental construir experiències d'autoorganització sense intermediaris (sense Estat), on els mitjans siguin reflex dels fins, en coherència amb l'estratègia mateixa. Això implica un canvi substancial en l'esdevenir d'aquesta societat decadent, pel qual hem d'assumir un compromís per a l'observació, la reflexió, l'estudi, l'anàlisi, la comunicació i l'articulació d'experiències d'autoorganització integral.

Aquesta fita exigeix, per tant, donar passos qualitatius, tant en la desarticulació de l'Estat com en la construcció de noves estructures socials al marge d'ell, així com en l'anàlisi i revisió de les nostres estructures internes, la nostra naturalesa, principis i valors, aquells que ens fan éssers humans complexos. Tota anàlisi parcial, amb mires a curt termini i possibilista és indesitjable i ens allunyarà de la possibilitat de superar qualsevol règim de dominació. Abordar la complexitat de la nostra pròpia essència i de la societat en què vivim ens ha de portar a l'elaboració d'una estratègia per a una revolució integral.

Finalment, deixem oberta qualsevol via de col·laboració que tingui com a objectiu donar continuïtat al treball que aquí es presenta. És, per tant, una crida a les persones que vulguin aportar el seu coneixement, les seves habilitats i capacitats, el seu temps i experiència, per desarticular la figura de l'Estat.

Amb afecte.

Equip d'Anàlisi de l'Estat (EAE)

Estiu de 2013

Correu electrònic: estudiodelestado@moviments.net

2. Introducció

Hi ha milers i milers de llibres que estudien, pitjor o millor, el capitalisme però molt pocs que s'ocupin de l'Estat. Aquest, mentre és omnipresent a la vida real (el 2012 es va apropiari del 44% del PIB), resulta àmpliament desconegut en el terreny de la reflexió i les publicacions¹, per no parlar de la pràctica política quotidiana.

Cal puntualitzar que pretendre entendre el capitalisme sense tenir en compte l'Estat és un enfoc del tot irracional, doncs aquell està íntimament unit a aquest, per múltiples relacions de dependència. Estat i capital formen una unitat complexa, un tot, i avui cap pot comprendre's sense l'altre.

Esbrinar per què és així, per què aquest pacte de silenci sobre l'Estat, i quina és la causa d'aquest enfoc mancat de sentit, resulta substancial.

Les posicions davant l'Estat són de dos tipus: 1) silenci, és a dir, ocultació; 2) apologia, utilitzant, per exemple, l'expressió “Estat social” o “Estat de benestar”. Ja que “*qui calla, atorga*”, aplicable a la primera, ambdues són favorables a la institució estatal.

La millor forma d'abordar el coneixement de l'Estat és presentar de manera objectiva la seva estructura, doncs les dades parlen per si mateixes.

L'Estat Espanyol s'organitza avui en 13 ministeris, encara que amb l'últim govern del PSOE van arribar a haver-hi 16. Formen el que s'anomena l'Administració General de l'Estat. L'estudi d'aquests ens aporta la millor informació possible sobre aquell, doncs encara que l'artefacte estatal va més enllà dels ministeris, allò substancial i més decisiu està en aquests.

A més dels 13 ministeris tenim els tres nivells en què s'organitza: central, autonòmic i local (ajuntaments, províncies i illes), com assenyala la Constitució vigent de 1978.

3. Puntualitzacions prèvies

Cal tenir en compte alguns aspectes d'interès abans d'entrar en matèria. La informació que es pot trobar sobre les institucions estatals és escassa, confusa i difícil de localitzar i interpretar. Estem davant d'una realitat bastant opaca, a més d'embolicada i, en algunes ocasions, maliciosament mostrada, o distorsionada, o intencionadament tapada.

Això significa que aquest diagrama té, per necessitat, errors, carències i faltes; sobretot, és incomplet. Es necessitaran estudis posteriors bastant laboriosos i extensos per fer-lo més complet i esmenar les deficiències. Mentrestant, podem utilitzar l'actual. S'agrairan les aportacions que vagin arribant, que seran incorporades al text una vegada comprovades i analitzades.

¹ Una excepció són varis dels llibres de Félix Rodrigo Mora, “La democracia y el triunfo del Estado”, “Estudio del Estado”, “El giro estatolátrico” (aquest ofereix una història de l'Estat Espanyol des de la seva formació en el segle XIII que és, per desgràcia, única) i “Naturaleza, ruralidad y civilización”, aquest últim sobre l'acció de l'ens estatal de la Corona de Castella i després espanyol en el món rural els últims siscent anys. També “El parlamentarismo como sistema de dominación”, integrat al llibre “Seis estudios”.

El nostre diagrama és un esquema, per tant, està exempt d'explicacions, valoracions i judicis de segon nivell, amb la confiança que aquells que el llegeixin les faran per ells mateixos. Ara és moment d'enunciar els fets.

L'Estat és qui governa la societat, i el govern sortit de les eleccions manifesta ser en les seves actuacions un apèndix, de segona importància, de l'Estat. Aquest és una estructura jeràrquica, per partida doble, en si mateix, internament, i en la seva relació amb la societat.

A l'Estat trobem tres graus: 1) el de la presa de decisions sobre tots els problemes de la vida social, que és el que forma l'Estat per excel·lència, i que està format pels alts comandaments de l'exèrcit, de les forces policials, dels aparells de justícia, de les autoritats del Banc d'Espanya (avui semi-integrat al Banc Central Europeu), dels alts funcionaris de cada ministeri i cada entitat principal, etc.²; 2) el del funcionariat mitjà, que participa en l'adopció de decisions en qüestions de menor importància, sempre a les ordres dels poders establerts en el nivell u; 3) el de les i els assalariats contractats per l'Estat, no només als ministeris sinó a les empreses productives estatals (capitalisme d'Estat) i a altres ens "públics", la xifra dels quals és molt difícil de calcular, ja que a les que depenen de la part central de l'Estat cal afegir les constituïdes per les comunitats autònomes i les administracions locals (ajuntaments, províncies i illes). Són varis milers d'empreses (es parla de 4.000), en les quals la totalitat o la gran majoria del capital és de titularitat estatal, desconeixent-se el nombre d'aquelles en què només ho és una part minoritària.

A més estan les Caixes d'Estalvi, que des de fa poc coneixen un canvi en la normativa que les regeix. La clau d'aquesta reforma és reduir però no eliminar la presència en els seus òrgans de direcció de partits polítics, també de l'esquerra i els sindicats "de classe"³. Les Caixes segueixen sent una dependència de l'Estat (el seu estatut és de banca estatal-privada). Tot allò referit a aquestes és bastant confús i obscur, malgrat que són part decisiva del capital financer, cosa que hauria de permetre conèixer millor la seva naturalesa i funcionament.

En total, el 25% de la mà d'obra assalariada està contractada per l'Estat, en les seves tres expressions, central, autonòmic i local. En nombres absoluts, superen els 3 milions, havent-se multiplicat aquesta xifra per cinc en 35 anys. Això és una prova més, entre dotzenes, que l'Estat, lluny de disminuir i quasi esfumar-se, es reforça dia a dia, cosa que coincideix, per exemple, amb les observacions d'Orwell.

L'Estat és, amb molt, el major ocupador de treball assalariat del país, per sobre de qualsevol gran empresa. És, per tant, el major explotador, per dues vies: 1) els assalariats al seu càrrec; 2) els assalariats contractats per l'empresa privada, als que explota a través dels impostos directes i indirectes.

Tot això explica que el 2012 l'Estat s'apropiés, com s'ha dit, del 44% del PIB, una proporció molt superior, sense comparació, a la que controla qualsevol gran empresa, multinacional espanyola o estrangera, inclús considerant, pel cas dels bancs sobretot, les connexions entre elles, per inversions, dependència tecnològica, consellers comuns, etc., que tendeixen a formar conglomerats o blocs

2 Pel que fa a la composició de les elits mandants resulta recomanable i esclaridora la lectura de "La elite del poder", Charles Wright Mills, Mèxic, Fondo de Cultura Económica, 1957. També, l'estudi "La clase política", Gaetano Mosca, Mèxic, Fondo de Cultura Económica, 2002.

3 Això fa dels partits d'esquerra i dels sindicats associats a aquests formacions integrades al capitalisme d'Estat. No només ho estan per aquesta via sinó també per les subvencions, presència a Fundacions, participació en altres empreses de capitalisme d'Estat, etc. Per a les Caixes d'Estalvis el 2012 un de cada tres membres dels Consells d'Administració és o ha estat càrrec polític sindical. D'aquests la meitat, més o menys, són de l'esquerra o dels sindicats subvencionats.

d'empreses⁴.

L'ascens de l'Estat es manifesta en què cada any, més o menys, s'apropia d'aproximadament un 1% més del PIB. El seu poder augmenta pas a pas en allò quantitatiu, per tant, però encara més en allò qualitatiu, al perfeccionar els seus sistemes de militarització invisible, intervenció política, control administratiu, alligonament mental i presència jurídic-policial.

Així doncs, l'Estat és l'agent número u també en la vida econòmica. La seva principal font d'ingressos, amb els quals es finança com a òrgan de comandament, control i domini de la societat, són els tributs, els impostos. A través de la pressió extraeconòmica, judicial-policial, extreu de cada assalariat una quantitat monetària considerable, per mitjà dels impostos directes i indirectes, sense oblidar les multes i sancions pecuniàries. Així mateix ingressa per altres conceptes, com tarifes duaneres en el comerç amb països extracomunitaris, etc.

És un error molt estès considerar que l'Estat està sotmès al poder econòmic de la gran banca privada perquè depèn d'aquesta. No, l'Estat en allò principal es finança amb la tributació, i el deute que contrau és un component secundari dels seus ingressos. No s'ha d'oblidar, a més, que sovint aquest deute està contractat amb entitats financeres exteriors que depenen en allò essencial d'altres Estats, com és el cas d'una bona part de la banca alemanya, que acostuma a operar com a instrument financer de l'Estat alemany.

La gran empresa rep enormes quantitats de recursos monetaris dels Estats, que aquests extreuen dels contribuents. Sense aquestes injeccions, que han estat i segueixen sent espectaculars i contínues, als EUA i a tots els països de la UE, en particular des de l'inici de la crisi econòmica el 2007-08, el capitalisme s'hauria esfondrat ja fa anys.

L'Estat és un poder de poders, doncs no és només i ni tan sols principalment poder econòmic. Cada ministeri assenyala l'àmbit en què és actiu com a instància sobirana fonamental, i junts formen el tot, o gairebé el tot, de l'aparell de comandament actuant a la vida social.

L'essència última del poder estatal és de naturalesa militar, doncs és, no s'oblidi, l'única institució social que té un exèrcit. Això li atorga avantatges decisius⁵.

4 A grans trets el 56% del PIB restant es distribueix entre els grans bancs i grans empreses, la petita i mitjana indústria i els assalariats. Als primers pertany potser el 25% del PIB, dividit entre varis milers de grans entitats. Per tant, la creença tan estesa que el Banc de Santander és "l'amo d'Espanya" resulta sense fonament, inclús després de la seva molt recent absorció del Banesto. No és fàcil calcular quin % del PIB domina aquest banc, però no pot ser superior al 5%, cosa que contrasta amb el 44% que posseeix l'Estat. Els enfocaments **economicistes** de la realitat econòmica tenen com a principal inconvenient el seu irrealisme.

5 La guerra i la seva preparació és l'origen de l'estructura organitzativa de l'Estat. "Coerción, capital y los Estados europeos, 990-1990", Charles Tilly, Madrid, 1992. "The State: Its History and Development Viewed Sociologically", Franz Oppenheimer, Forgotten Books, 2012. "The State", Harold Barclay, Londres, Freedom Press, 2003. "War and the power of warmakers in western Europe and elsewhere, 1600-1980", Charles Tilly, Michigan, Universidad de Michigan. "Sobre el poder. Historia natural de su crecimiento", Bertrand de Jouvenel, Madrid, Unión Editorial, 2011. "El Estado en la historia", Gastón Leval, Cali, Otra Vuelta de Tuerca. "State- and Nation-Building in Europe: The Role of the Military", Samuel Finer, *The Formation of National States in Western Europe*, Charles Tilly (ed.), Nova Jersey, Princeton University Press, 1975, pàgs. 84-163. "La organización militar y la organización del Estado", Otto Hintze, *Modernidad y violencia colectiva*, Josetxo Beriain Razquin (coord.), Madrid, Centro de Investigaciones Sociológicas, 2004, pàgs. 225-250. "La formación histórica de los Estados", Otto Hintze, *Revista de Administración Pública* núm. 46, abril-juny 1981, pàgs. 23-36. "Guerra y construcción del Estado como crimen organizado",

A cada territori hi ha només un Estat, i si un altre fa acte de presència esclata el conflicte, que és gairebé sempre armat. La forma superior d'enfrontament entre els Estats per més poder és la guerra entre ells. Mentre l'economia capitalista s'assenta en la competència entre les empreses, el sistema d'Estats coneix el conflicte entre ells. D'aquí prové el més important del militarisme.

En conseqüència, la gent d'un territori determinat no pot escollir entre Estats en competència pacífica, per pagar impostos a un d'ells en funció de la seva suposada eficàcia en la prestació dels serveis corresponents. S'escolleixen companyies amb les que contractar serveis, o bancs en els quals fer ingressos o demanar crèdits, però no s'escolleixen Estats.

La disjuntiva històrica actual es dona entre l'Estat i l'autoorganització col·lectiva de la societat. Dues opcions que representen models i projectes de societat diametralment oposats, cosa que implica al mateix temps dues formes oposades d'afrontar la situació actual: pidolar a l'Estat noves molles amb que cobrir algunes de les necessitats del subjecte, o bé autoorganitzar-se per fer la revolució i crear una nova societat que autogestioni aquestes mateixes necessitats juntament amb aquelles altres que, com la llibertat, l'Estat mai podrà satisfer. La disjuntiva és, en definitiva, entre la reforma de l'ordre establert, el que significa el seu perfeccionament com a sistema existencialment opressiu a canvi de millores immediates i parcials, o la revolució, que suposa una ruptura qualitativa amb l'ordre vigent en favor de la transformació de la realitat sencera mitjançant la destrucció dels instruments que monopolitzen la sobirania i neguen la llibertat al poble.

4. Els ministeris estructuren orgànicament l'Estat

Els diversos ministeris indiquen què és l'Estat, per tant, primer cal enumerar-los⁶:

- Ministeri de Defensa
- Ministeri de l'Interior
- Ministeri de Justícia
- Ministeri de la Presidència
- Ministeri d'Assumptes Exteriors i de Cooperació
- Ministeri d'Educació, Cultura i Esport
- Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat
- Ministeri d'Economia i Competitivitat
- Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient
- Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme
- Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques

Charles Tilly, Relaciones internacionales: Revista académica cuatrimestral de publicación electrónica, núm. 5, 2007. Així mateix, les innovacions tecnològiques en l'àmbit militar han tingut un impacte decisiu no només sobre la guerra sinó també en la formació i desenvolupament dels Estats. “La búsqueda del poder. Tecnología, fuerzas armadas y sociedad desde el 1000 D.C.”, William McNeill, Madrid, Siglo XXI, 1998. “La revolución militar. Las innovaciones militares y el apogeo de Occidente”, Geoffrey Parker, Madrid, Alianza, 2002. “The Military Revolution, 1560-1660”, *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe*, Clifford J. Rogers (ed.), Colorado, Westview Press, 1995, pàgs. 13-36.

6 Els noms dels ministeris, així com les seves competències i funcions, acostumen a ser canviats de manera capriciosa pels governs de torn, fet que en res afecta el conjunt, només en el sentit d'ampliar i perfeccionar el poder de l'Estat.

- Ministeri de Foment
- Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social

En total 13. Per constatar l'increment del poder i presència de l'Estat convé recordar que la Constitució de 1812, en el seu article 222, estableix 7 Secretaris de Despatx, és a dir, ministeris, per tant, 7 ministeris. En 200 anys el nombre d'aquests pràcticament s'ha doblat, sense oblidar que van arribar a ser 16 els ministeris amb el govern de J.L. Rodríguez Zapatero.

La reducció del nombre de ministeris a mans del govern de la dreta del PP no significa una minva del poder de l'Estat, ja que alguns dels abans existents es fusionen entre si, cosa que fins i tot augmenta el volum dels empleats públics i la despesa, així com el seu poder per imposar i prohibir, és a dir, per negar al poble la llibertat.

Existeixen altres ens estatals amb rang quasi-ministerial. Per exemple, el Ministeri d'Igualtat, creat pel govern Zapatero per acollir el moviment feminista, com anteriorment s'havia fet amb el moviment ecologista, el qual es va funcionaritzar en el Ministeri de Medi Ambient, avui subsumit en el d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. Va ser posteriorment convertit en secció del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. Si el franquisme va tenir la Secció Femenina el parlamentarisme té el Ministeri d'Igualtat. Es calcula que aquest té 30.000 funcionàries i funcionaris directes i uns altres tants indirectes, en total 60.000 persones vivint de “les qüestions de gènere”.

El Banc d'Espanya té un estatut difícil d'establir amb precisió, però de moltíssima transcendència. Des de l'entrada d'Espanya a la UE ha deixat a aquest la seva principal funció, emetre diner fiduciari. Ara compleix la tasca de ser la delegació aquí de la institució emissora europea, el Banc Central Europeu, depenent de les institucions de govern europees, establertes a Brusel·les. No s'ha d'oblidar, per tant, que el diner fiduciari, l'euro, és diner estatal, i que la resistència a aquest és més una pugna amb l'Estat que amb el capitalisme.

La norma política i jurídica que regula el conjunt de l'Estat, així com les relacions de dependència que estableix aquest amb el poble, és la Constitució Espanyola, promulgada el 1978. Això vol dir que s'ha de consultar aquest text si es desitja comprendre què és l'Estat i què és la relació poble/Estat.

Cal insistir en què l'estructura de cada ministeri és jeràrquica, es basa en el principi d'emetre ordres i sancionar aquells que no les compleixin. Per tant, unes institucions no-democràtiques existeixen en una societat suposadament democràtica com l'actual, cosa que és una contradicció enorme, sobretot considerant que aquestes institucions, elles mateixes alienes a tota norma democràtica, són les que regeixen, ordenen i manen.

Ministeri de Defensa: s'identifica amb l'exèrcit espanyol, al qual la Constitució, després d'establir que les Forces Armades estan formades per l'exèrcit de terra, l'armada i l'exèrcit de l'aire, li assigna la tasca de “*garantir la sobirania i independència d'Espanya, defensar la seva integritat territorial i l'ordenament constitucional*” (article 8.1).

En total, l'exèrcit està format per 134.766 persones, 80.000 soldats, 54.766 comandaments. En algunes unitats d'elit el percentatge d'immigrants s'aproxima al 40%. En conjunt les dones poden situar-se al voltant del 16%, moltes d'elles oficials de carrera. Aviat hi haurà dones amb el rang màxim de general. Dones i immigrants creixen, en nombre i presència, de manera ràpida dins la institució militar.

Això vol dir que en un cas d'un futur enfrontament, dramàtic i sagnant, Estat/poble, com el 1934,

1936-1939 i 1939-1952 (maquis), dones i immigrants jugarien funcions decisives en la repressió⁷. Els successos de Xile el 1973, quan el general Pinochet es va alçar contra el poble, al capdavant de l'exèrcit, assassinant milers de persones, són de naturalesa similar.

L'òrgan suprem de l'exèrcit és la JUJEM (Junta de Jefes de Estado Mayor), presidida pel JEMAD (Jefe del Estado Mayor de la Defensa). Els seus poders de facto són enormes, en tots els àmbits, encara que això s'amaga acuradament la població. De totes les entitats amb poder, l'exèrcit pot ser que sigui la que més en té⁸.

Una part important de les empreses de capitalisme d'Estat depenen de l'exèrcit, però això és molt difícil d'aclarir. Gairebé tota la indústria militar té aquest estatut, i també moltes altres que són convertibles en indústries militars amb petites modificacions, com les fàbriques de fertilitzants químics, que es fan indústries d'explosius amb canvis mínims en cas d'estat de guerra, etc.

En cas de mobilització general, l'exèrcit s'ampliaria a través del reclutament forçós, cridant a les successives quintes a files fins a assolir, probablement, un milió d'efectius, i inclús més. Una part decisiva d'aquests dones, doncs les quintes cridades serien al 50% per a ambdós sexes. Això està implícit en la incorporació de les dones a l'exèrcit des de 1989. El desenvolupament de les tensions entre les superpotències, que pot portar a una nova guerra mundial, crearà, probablement, el marc per a tot això.

Als pressupostos de 2013 s'estableix com a despesa en defensa gairebé 7.000 milions d'euros, no obstant la despesa militar real es preveu que sigui almenys de 16.500 milions, equivalent a l'1,55% del PIB. Cal afegir que l'ocultació de dades fa que la qüestió sigui molt més complexa i que la despesa real sobrepassi considerablement la declarada oficialment si se sumen despeses vinculades directa o indirectament amb el complex militar-industrial⁹, unit al deute de més de 32.000 milions d'euros en concepte de programes d'armament¹⁰. Tampoc s'ha d'oblidar la despesa en publicitat de l'exèrcit (entre 10 i 20 milions d'euros anuals) per millorar la seva imatge, captar nous reclutes i promocionar l'agenda imperialista de l'Estat Espanyol al presentar-lo com una ONG que intervé en missions humanitàries i de pau¹¹. La incorporació de l'Estat Espanyol a l'OTAN, coalició militar dels països occidentals comandada pels EUA per a la realització de la seva política imperialista, ha suposat un creixement constant de la despesa militar.

Ministeri de l'Interior: els seus components decisius són els diversos cossos de seguretat de l'Estat, o forces d'ordre públic. Aquestes han crescut molt amb el règim parlamentari que ordena la

7 L'informe "Urban Operations in the Year 2020" de l'OTAN estableix una nova línia estratègica per a la reorganització dels exèrcits de la coalició de cara al seu ús per a tasques de control preventiu i repressió de la població. "Ejércitos en las calles. Algunas cuestiones en torno al informe «Urban Operations in the Year 2020» de la OTAN", anònim, Barcelona, Bardo Ediciones, 2010.

8 Un estudi que analitza acuradament el paper de l'exèrcit en la política és "The man on horseback. The role of the military in politics", Samuel Finer, Londres, Mall Press, 1962. També és recomanable "La casa de la guerra. El Pentágono es quien manda", James Carroll, Barcelona, Memoria Crítica, 2006.

9 L'"Análisis Crítico de los Gastos Militares para 2013" del Colectivo Utopía Contagiosa afirma que les despeses del Ministeri de Defensa s'eleven a una quantitat d'uns 29.000 milions d'euros.

<http://es.scribd.com/doc/110517782/Presupuestos-Defensa-2013>

10 <https://www.diagonalperiodico.net/global/32000-millones-deuda-publica-programas-armamento.html>

11 <https://www.diagonalperiodico.net/la-publicidad-la-mejor-arma-reclutamiento-para-ejercito-espanol.html>. "Imperialismo humanitario: El uso de los Derechos Humanos para vender la guerra", Jean Bricmont, Barcelona, El Viejo Topo, 2008. "Terrorismo humanitario", Danilo Zolo, Barcelona, Edicions Bellaterra, 2011.

Constitució de 1978, per la qual cosa estem ara més a prop de l'Estat policial que amb el franquisme, ja que la proporció de policia en relació al total de la població sembla ser més elevat avui que amb Franco.

Com a cossos policials tenim: Guàrdia Civil: 84.000 amb un finançament per a 2013 de més de 2.700 milions d'euros; Policia Nacional: 84.000¹² –veure més avall el detall del seu finançament–; Policia Governativa: 10.000; Policia Judicial: un nombre indeterminat.

Per tant, només la policia que obeeix el govern de Madrid té uns 180.000 integrants. Hi ha algunes particularitats a destacar. La Guàrdia Civil posseeix un caràcter mixt, militar i civil, depenent del Ministeri de Defensa i alhora del Ministeri de l'Interior, això significa que l'ordre públic segueix militaritzat, cosa que no es dona en cap altre país europeu. L'essencial de l'ordre públic depèn de la Guàrdia Civil.

En els cossos policials hi ha un gran nombre de dones, a més en ràpid ascens, potser el 20% ja, en uns anys el 50% o més. També s'incorporen immigrants en nombre desconegut.

L'Estat de les Autonomies va ocasionar la formació de policies autonòmiques. Està l'Ertzaintza, amb uns 10.000 policies, a territori basc; els Mossos d'Esquadra, amb al voltant de 15.000 a Catalunya; la Policia Foral de Navarra, amb uns 700; i els Minyons d'Àlaba, en nombre no conegut, encara que sembla que aquestes dues últimes existien amb anterioritat a l'Estat de les Autonomies que organitza la Constitució actual; a Canàries, la més recent policia autonòmica, el Cos General de la Policia Canària, la Guanchancha, actualment té uns 100 membres, d'ells 8 dones, encara que el seu objectiu és arribar a 300.

Com a cossos policials amb cada vegada més funcions repressives tenim la Policia Municipal. En els últims anys aquesta, fins fa no molt poc repressiva, ha variat la seva orientació constituint unitats antidisturbis a les grans ciutats. En total poden ser uns 150.000 per a tot el país.

Així doncs, el conjunt de l'aparell policial estatal serà d'unes 330.000 persones.

Cal afegir les organitzacions parapoliciales privades (vigilants jurats, escoltes privats, etc.), que tot i ser empreses privades segons els seus reglaments depenen de les directrius del Ministeri de l'Interior, i en una situació de crisi social serien armats, enquadrats i convertits en força repressiva de facto. És molt difícil saber quin és el seu nombre, però pot aproximar-se als 200.000.

En total, unes 530.000 persones dedicades a l'ordre públic: és una massa d'individus, dones i homes, apartats de tot treball productiu que són un pes econòmic difícil de suportar, però el nombre del qual mai serà reduït: els cossos policials sempre creixen i es desenvolupen en la modernitat.

Al seu costat les grans empreses capitalistes són reduïdes. La companyia que més assalariats té contractats és El Corte Inglés que, en total, dispersos pels seus nombrosos centres de vendes de tot el país, en té uns 120.000.

L'assignació total de recursos al Ministeri de l'Interior per a 2013 és de més de 8.000 milions d'euros, cosa que reflecteix un augment de fins a un 25,91% des de 2005¹³. Aquest indicador

12 <http://www.publico.es/espana/443184/el-sindicato-policial-pide-dimisiones-por-la-carga-de-atocha-contra-el-25-s>

13 Aquests immensos recursos han facilitat la instal·lació del SITEL (Sistema d'Interceptació de Telecomunicacions) amb el qual el ministeri controla les comunicacions de la població. A això cal afegir l'existència d'una gran varietat d'informació de milions de persones recollida als fitxers informàtics de la Direcció General de Policia, juntament a tots aquells bancs de dades d'empreses,

constata el creixement en fletxa de l'Estat, a la qual cosa també ha contribuït la Llei de Violència de Gènere amb la qual ha vist engrandit el seu aparell repressiu.

Ministeri de Justícia: el judicial és un dels grans poders de l'ordre constituït. Es compon del cos de jutges i magistrats, que formen els tribunals de justícia, i dels seus auxiliars i complementaris. En total una massa d'unes 30.000 persones, encara que les dades són molt confoses i varien molt, sempre van a l'alça.

La separació de poders, suposat mecanisme per evitar la tirania, ideada per l'il·lustrat Montesquieu, és posada en evidència com una fal·làcia per l'existència mateixa del Ministeri de Justícia.

D'aquest ministeri depèn també el sistema penitenciari, difícil de quantificar en funcionaris, encara que se sap que tenia 73.929 interns, o presos, a finals de 2010 segons les dades de l'INE¹⁴, una xifra exorbitant en relació amb el nombre dels delictes comesos, i que prové de les transformacions legals que ha anat introduint l'esquerra, des de la Llei de Violència de Gènere fins a penar amb presó infraccions de tràfic, incrementant-se, segons aquesta mateixa font, en uns 10.000 reclusos en el període comprès entre el 2005 i el 2010. L'esquerra ha estat i és la principal creadora de l'Estat Policial Carcerari des del final del franquisme, com es posa en evidència a les diverses versions del Codi penal que s'ha anat imposant, en especial el de 1995, obra del govern del PSOE, més sever i repressiu que els del franquisme. El nou Codi Penal, ara en formació al parlament, sembla que és inclús més implacable, restrictiu¹⁵.

El ministeri compta a la seva disposició amb dos institucions d'especial rellevància. L'Advocacia General de l'Estat, composta per un ingent cos de funcionaris de carrera que s'ocupen d'assessorar, representar i defensar els interessos de l'Estat en tots els seus nivells, incloses les seves societats, fundacions, etc. I el Ministeri Fiscal que, sota la direcció del Fiscal General, constitueix un instrument del govern per a la defensa dels seus interessos en el sistema judicial, a més d'ocupar-se de supervisar el compliment de la legislació vigent¹⁶.

Per últim, cal apuntar les substancials ajudes concedides en la forma de subvencions a les diferents entitats religioses a través de la Fundació Pluralisme i Convivència. Entre les més subvencionades està l'Església Catòlica, que rep actualment 11.300 milions d'euros. Després de l'Església Catòlica en nombre i quantitat de subvencions es troba l'Islam. D'aquesta manera la religió és un instrument de poder de l'Estat compost per una immensa xarxa de neofuncionaris al seu servei.

Ministeri de la Presidència: entre les seves principals funcions està la preparació, desenvolupament i seguiment del programa legislatiu, de manera que s'encarrega principalment d'organitzar l'agenda política per a l'elaboració de les lleis que aprovi el parlament. En la mesura que al menys el 90% de les iniciatives legislatives procedeixen del govern el Ministeri de la

institucions i organismes dependents de l'Administració i utilitzats pels cossos policials. Tota aquesta informació està emmagatzemada en ordinadors centrals de la Policia Nacional i de la Guàrdia Civil. <http://archivo-periodico.cnt.es/286ene2003/sociedad/archivos/sociedad8.htm>

14 Una terrible realitat que s'uneix a un altre fet inquietant com és que cada 3 dies mori un pres a les presons espanyoles, cosa que dona una xifra de 799 presos morts entre 2005 i 2010.

15 Això sembla anar de la mà del creixement anual del nombre de tortures denunciades. Durant el 2012 van ser més de 850 persones segons l'informe de la Coordinadora per a la Prevenció de la Tortura.

<http://www.tercerainformacion.es/spip.php?article51901>

16 Cal destacar que dins del Ministeri Fiscal està integrat un òrgan de recent creació que és el "Fiscal especialista de violència contra la dona" que s'ocupa de velar pel compliment de la Llei de Violència de Gènere, cosa que ha servit per engrandir encara més el poder de l'Estat en matèria judicial.

Presidència s'ocupa de facilitar i coordinar aquesta labor entre ministeris en els seus nivells més alts. També s'encarrega de donar suport a la Presidència del Govern i de coordinar les relacions entre el Govern i les Corts.

Coordina la política informativa del Govern, al exercir de portaveu del mateix amb l'elaboració i difusió de comunicats, amb què controla la seva imatge pública. Disposa de la seva pròpia Secretaria d'Estat que supervisa la Corporació de RTVE. Encara que a partir de l'any 2000 els pressupostos generals de l'Estat no contempen cap partida d'ajuda a empreses periodístiques, activitat que ha quedat en mans dels governs autonòmics¹⁷, el ministeri organitza gran part de la publicitat institucional que apareix als mitjans de comunicació, cosa que constitueix una forma d'ajuda que també serveix per controlar la informació que arriba a la població, de manera que aquesta sempre és limitada i esbiaixada.

No podem oblidar el CNI (Centre Nacional d'Intel·ligència), successor del SECED franquista (Servei Central de Documentació), del qual se sap molt poc de substantiu i que en l'actualitat, i des de 2011 per real decret, es troba adscrit al Ministeri de la Presidència. Aquest, juntament amb els serveis d'informació de la Guàrdia Civil, constitueix la part més inquietant de l'aparell estatal (pensem en el Mossad sionista). Es diu que té varis milers de funcionaris, una part creixent de dones, i desenes de milers d'informats i confidents. Constitueix un poderós instrument de dominació política no només de les elits locals sinó també de les potències imperialistes¹⁸. L'enfoc economicista, que només veu economia, diners i bancs a la vida social, oblida aquestes formes decisives de poder.

Ministeri d'Assumptes Exteriors i de Cooperació: compta amb una gran autonomia al dur a terme la representació oficial exterior del Regne d'Espanya, labor que li permet entablar negociacions i arribar a acords amb altres països per a la qual cosa disposa d'un ampli cos diplomàtic amb més de 115 missions en tot el món, a més de les representacions permanents als organismes internacionals, cosa que dóna una mostra clara de l'enorme presència exterior de l'Estat Espanyol. Així mateix, al encarregar-se de la representació de l'Estat detempta un poder excepcional al seu si al ocupar-se de dotar d'unitat d'acció a l'exterior la resta de ministeris, els quals depenen funcionalment d'aquest per al desenvolupament de les seves polítiques en el pla internacional¹⁹. També s'ocupa de proveir el govern de la informació precisa i actualitzada sobre la situació política, econòmica, social, etc., dels països on l'Estat Espanyol hi té representació. Juntament amb això dóna cobertura legal i logística als serveis secrets desplaçats a l'estranger.

D'aquest ministeri en depenen una multitud d'organismes, consorcis, fundacions i agències –95 seus

17 Es tracta d'una política que el franquisme va iniciar els anys 60 i que els governs d'UCD i PSOE van continuar els anys 70 i 80. Amb el desenvolupament de l'actual règim parlamentari la major part de les ajudes directes van passar a ser competència dels governs autonòmics. Destaquen les ajudes directes però sobretot les indirectes en forma de reduccions d'impostos, la subvenció del paper-premsa, restriccions a la premsa estrangera, etc. "Subvenciones a la prensa en España: sinergias políticas y empresariales en Andalucía, Cataluña, Galicia y el País Vasco", Alfonso de la Quintana i Carlos Oliva, MHCJ núm. 3, 2012, pàgs. 101-120.

18 Els serveis secrets espanyols, ja des del període franquista, van ser àmpliament subvencionats pels EUA. Així queda demostrat a "La CIA en España. Espionaje, intrigas y política al servicio de Washington", Alfredo Grimaldos, Barcelona, Debate, 2006. A la pràctica els serveis d'intel·ligència constitueixen un Estat dins el propi Estat, degut a l'elevat poder polític que proveeixen a aquells que els componen i a les potències imperialistes, que s'asseguren el seu control per, així, desplegar la seva política colonial sobre els demés països. "La España otorgada. Servicios de Inteligencia y Estado de Derecho", Diego Camacho i Fernando J. Muniesa, Gran Canaria, Anroart, 2005.

19 El Consell Executiu de Política Exterior és l'òrgan encarregat d'assessorar el president del govern per a una millor coordinació dels diferents departaments ministerials en la seva acció exterior.

de diplomàcia comercial repartides per tot el món on també hi convergeixen gairebé 300 oficines de les comunitats autònomes– que duen a terme diferents funcions orientades a fomentar les relacions econòmiques, culturals i comercials amb altres Estats per facilitar així la penetració econòmica i cultural de l'Estat Espanyol. És important apuntar que les relacions comercials, empresarials i financeres que desenvolupa el capitalisme privat depenen essencialment de les condicions establertes en els acords assolits per aquest ministeri amb altres Estats.

L'AECID (Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament) s'ocupa de l'ajuda al desenvolupament en tant que política de dominació sobre els països del sud, sota l'aparença d'una ajuda humanitària desinteressada dirigida a eradicar la pobresa i la fam al món²⁰. Per a això utilitza una immensa xarxa d'ONGs subvencionades els ingressos de les quals provenen en un 70% de l'Estat, i que representen un 1% del PIB. Afegir que les “ajudes” d'aquestes agències es fan a canvi de contraprestacions polítiques, comercials, militars, etc., del país que les rep²¹.

Ministeri d'Educació, Cultura i Esport: s'encarrega de dissenyar, dirigir i executar la política educativa amb l'ordenació dels ensenyaments que integren el sistema educatiu espanyol, així com d'establir les directives aplicables a la programació i gestió de l'ensenyament en coordinació amb les comunitats autònomes. Estableix el marc general dels continguts que el sistema educatiu, a través dels seus innumbrables centres privats i estatals, s'ocupa de desenvolupar.

Amb la gestió del coneixement determina els continguts de l'ensenyament segons els seus interessos i estableix el marc ideològic en funció del qual el subjecte ha d'interpretar la realitat. Per a això ha establert com a obligatòria l'escolarització dels més joves, al mateix temps que proveeix de beques per cursar estudis superiors, cosa que ha permès que existeixin gairebé 1,5 milions d'universitaris²². Juntament amb això el propi ministeri ha ajudat a generar una potent indústria editorial dedicada a la publicació de llibres de text que són utilitzats en col·legis, instituts i universitats.

Les universitats juguen un paper decisiu. La seva funció primordial és assessorar el poder, com ho prova la gran quantitat d'organismes dependents d'aquest ministeri que operen com a òrgans consultius i d'assessorament. D'altra banda, la universitat com a tal juga un paper rellevant en relació a l'exèrcit al desenvolupar programes d'investigació per a aquest²³, a més de nodrir-lo d'oficials de complement en temps de pau i de cobrir els quadres de l'exèrcit mobilitzable en temps de guerra²⁴. Reuneix la matèria gris que constitueix el poder ideològic de l'Estat, però al mateix temps és un poder en si mateix que estén la seva influència amb la seva presència en tots els òrgans directius de totes les institucions estatals²⁵.

20 Això es plasma als pressupostos de 2013 amb una assignació de gairebé 1.700 milions d'euros dels quals una part substancial va a projectes d'Ajuda Oficial al Desenvolupament que perceben les ONGs.

21 A la pràctica les ONGs són un instrument al servei de la política imperialista de l'Estat Espanyol, tal i com ho demostren els casos de Namíbia i Moçambic, que reben ajudes a canvi d'acords pesquers.

22 <http://www.mecd.gob.es/prensa-mecd/actualidad/2013/01/20130118-datos-cifras.html>

23 No s'ha d'oblidar que el Ministeri de Defensa compta amb organismes docents com el Centre Superior d'Estudis de la Defensa Nacional i els seus òrgans dependents, que aglutinen un nombre considerable de catedràtics, especialistes i professors universitaris. Juga, per tant, una funció formativa i d'assessorament en matèria militar que, en cooperació amb les universitats, desenvolupa a través dels seus cursos, estudis i publicacions.

24 “La Milicia Universitaria del Ejército de Tierra”, Francisco Ángel Cañete Páez i Luis Villalonga Sánchez, a Ejército núm. 849, desembre de 2011, pàgs. 104-109.

25 Resulta convenient la lectura de “Libertad, poder y planificación democrática”, Karl Mannheim, Mèxic, Fondo de Cultura Económica, 1953, obra que posa de manifest que la posició de poder que ocupen els intel·lectuals és semblant a la dels generals i grans homes de negocis. També són

Una altra de les seves funcions és la gestió de la cultura. El ministeri dirigeix aquest àmbit amb subvencions a una innumerable quantitat d'associacions culturals, fundacions, productores cinematogràfiques, museus, editorials, llibreries, etc. Imposa i difon així un model cultural en concordança amb els seus interessos, fet que explica que l'anomenada indústria cultural representi prop del 4% del PIB i doni feina a uns 550.000 treballadors²⁶.

Per últim, també gestiona i dirigeix tot allò relacionat amb el món de l'esport. Impulsa la seva professionalització i mercantilització per fer d'aquest un espectacle amb el qual distreure les masses. Per això utilitza la formació de federacions esportives a les quals concedeix substancials subvencions amb les quals, alhora, acorda els seus objectius i programes. Això explica que el món de l'esport mogui una quantitat desorbitada de diners²⁷.

Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat: concep, planifica i executa la política del sistema nacional de salut en coordinació amb les comunitats autònomes. També li correspon el disseny i implementació de la política relativa a serveis socials que ofereix en matèria de família, menors, atenció a persones dependents o amb discapacitat, i de tot el que té a veure amb l'anomenada violència de gènere i la igualtat entre l'home i la dona.

Controla la salut amb l'establiment de les principals directrius que els metges, tant en centres privats com estatals, han d'aplicar a les seves consultes amb els seus pacients. Aquesta situació ha donat lloc a una medicina purament pal·liativa destinada a engreixar les grans empreses farmacèutiques gràcies a la prescripció mèdica massiva de medicaments, fet que explica que el 2013 aquesta despesa sigui d'uns 8.600 milions d'euros, el 0,79% del PIB²⁸. Per a la direcció d'aquesta indústria el ministeri disposa de l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris.

També s'encarrega de la gestió i organització d'una gran varietat de serveis socials, cosa que constitueix un tret fonamental de l'anomenat Estat de benestar. Aquest és el cas de la Direcció General de Serveis per a la Família i la Infància, que mitjançant subvencions finança tot l'anomenat voluntariat social i una àmplia xarxa d'ONGs i empreses que mouen uns 25.000 milions d'euros, aproximadament el 2% del PIB²⁹. Entre altres serveis socials que el ministeri ofereix estan els prestats als discapacitats, a més de l'IMSERSO que s'encarrega de tot allò relacionat amb la cura de les persones majors i amb dependència.

Finalment, el ministeri desenvolupa la política d'igualtat destinada a promoure la incorporació d'un creixent nombre de dones a l'Administració de l'Estat, especialment a les forces armades i repressives. Així mateix, dissenya totes aquelles mesures que condueixen a una major presència de dones en el capitalisme, tant privat com estatal, a través de polítiques de discriminació positiva que

interessants les consideracions de Gramsci sobre el paper dels intel·lectuals en relació amb el poder cultural, i per tant com a ideòlegs del consentiment social al poder establert. "Los intelectuales y la organización de la cultura", Antonio Gramsci, Buenos Aires, Nueva Visión, 2004.

26 http://elpais.com/diario/2010/05/01/cultura/1272664803_850215.html

27 Una clara mostra la representa el futbol, el pes econòmic del qual és de l'1,7% del PIB, del què depenen 85.000 treballadors, suculent negoci que controlen 42 empreses a través de la Lliga de Futbol Professional. <http://www.elconfidencial.com/deportes/futbol-pib-espana-20100327.html>

28 El 2009 aquesta despesa va ser de l'1,2% del PIB, i el 2010 la despesa era de 292 euros per persona. Això només demostra que l'Estat, donada la situació de crisi, s'ha vist obligat a contenir la despesa farmacèutica. Per a més informació es recomana consultar les dades aportades pel càrter farmacèutic Farmaindustria a l'últim Foro España Innova que va tenir lloc a la primavera de 2013.

http://www.farmaindustria.es/Farma_Public/index.htm

29 http://sociedad.elpais.com/sociedad/2011/01/24/actualidad/1295823610_850215.html

afavoreixen les rivalitats laborals home-dona³⁰.

Per a això compta amb l'Institut de la Dona i tota una immensa xarxa d'organitzacions feministes subvencionades que exerceixen la labor d'assessorament per a l'elaboració de lleis sobre qüestions de gènere. A més, el ministeri s'ocupa de tot allò relacionat amb la violència de gènere contra les dones, cosa que li permet a l'Estat erigir-se com a gran tutor i protector del a dona.

Ministeri d'Economia i Competitivitat: entre les seves principals funcions estan el disseny, planificació i execució de la política econòmica, financera i comercial, el control del mercat per mitjà de la legislació i de diferents organismes creats per a fer-ho, la regulació de les relacions comercials i financeres amb l'exterior, el finançament de l'Estat i l'impuls dels programes d'investigació científica. L'existència d'aquest ministeri qüestiona la imatge d'una economia en què les relacions i transaccions es desenvolupen fora del control estatal.

Per a la direcció i desenvolupament de la política financera compta amb el Tresor Públic que elabora i tramita les disposicions relatives a les entitats financeres i de crèdit, als mercats de valors, als sistemes i instruments de pagament, al règim de societats cotitzades i als moviments de capitals i transaccions econòmiques amb l'exterior. També investiga el blanqueig de capitals, gestiona el deute de l'Estat, els pagaments a l'exterior i els avals que aquest concedeix, com els atorgats als bons i obligacions de la banca durant el 2012 per un valor de 100.000 milions d'euros.

El Banc d'Espanya, el capital del qual és 100% propietat de l'Estat i parcialment dependent del BCE (Banc Central Europeu), institució en la qual participa amb un 8,3% del seu capital, supervisa el sistema bancari espanyol amb el seu cos d'inspectors, defineix la política financera i emet moneda oficial segons les directrius del BCE.

Per al control i direcció dels mercats el ministeri compta amb la Comissió Nacional del Mercat de Valors que inspecciona i supervisa el mercat de la borsa espanyol; la Comissió Nacional de la Competència, creada pel franquisme el 1963, que controla tots els mercats en matèria de fusions, agrupacions, cessions de cartera, transformacions, escissions i altres operacions entre empreses; i la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions que supervisa i controla totes les activitats de les asseguradores³¹.

L'Institut de Crèdit Oficial, agència financera de l'Estat creada pel franquisme el 1971, opera com a banc de l'Estat encarregat de finançar i obtenir participacions en infinitat d'empreses del capitalisme privat, a més d'impulsar l'imperialisme espanyol amb el suport directe a la implementació de les empreses espanyoles a l'exterior³², tasca que porta a terme juntament a l'Institut de Comerç Exterior,

30 L'Estat finança aquestes polítiques a través de programes com "Igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres", amb gairebé 19 milions d'euros, o el d'"Actuaciones para la prevención integral de la violencia de género", amb més de 22 milions, sense oblidar una part considerable dels més de 68 milions destinats a la "Dirección y Servicios Generales de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad".

31 Cal apuntar que la naturalesa de les seves activitats ha estat ampliada després de la recent aprovació del decret llei 4/2013 que permet a les asseguradores invertir en empreses i fons de capital de risc, cosa que a la pràctica significa haver ampliat el sector financer al dur a terme funcions de crèdit.

http://economia.elpais.com/economia/2013/02/23/actualidad/1361635302_777348.html

Consultat el 6 de maig de 2013. També cal assenyalar que aquest negoci representa el 5,6% del PIB segons l'informe sobre el mercat espanyol d'assegurances el 2011 publicat per la Fundació Mapfre el juliol de 2012.

32 Per a aquest propòsit disposa de la Companyia Espanyola de Finançament del Desenvolupament, societat de capital mixt que dona suport financer a projectes privats a països emergents o existeix

empresa estatal que fomenta les exportacions espanyoles.

Així mateix, per al finançament del capitalisme espanyol estan les Caixes d'Estalvi que encara queden després de la reestructuració del sector, i els bancs nacionalitzats als quals l'Estat ha injectat una quantitat de diners difícil de determinar³³ a través de diferents entitats³⁴.

Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient: les seves funcions principals són la planificació i execució de la política en matèria de recursos agrícoles, ramaders i pesquers, de la indústria agroalimentària i de medi ambient. També s'ocupa d'elaborar la legislació en matèria d'aigües i costes, medi ambient, meteorologia, muntanyes i climatologia, cosa que demostra fins on arriba el control i interès regulador de l'ens estatal sobre el conjunt de la natura. D'aquesta manera no només gestiona els espais marítime-terrestres i hidràulics, sinó que també dirigeix l'economia al establir les directrius generals que regeixen els sectors de la producció ramadera, agrícola, pesquera i alimentària.

Per mitjà de la Secretaria d'Estat de Medi Ambient desenvolupa les diferents regulacions sobre l'ús i explotació dels recursos naturals, especialment de l'aigua, la gestió de la qual realitza segons els interessos de l'ens estatal i en consonància amb les seves exigències econòmiques. Per això el Pla Hidrològic Nacional estableix les obres d'infraestructura hidràulica per a l'emmagatzematge, distribució i extracció de l'aigua. A través d'aquesta secretaria exerceix el seu control sobre les costes i el mar, i finança en quantitats colossals les organitzacions ecologistes que, alhora, li ofereixen assessorament per a l'elaboració de la legislació.

Implementa la Política Agrària Comuna que estableix la UE, exerceix la direcció de les indústries i mercats alimentaris, i gestiona els recursos agrícoles i ramaders per a adequar-los als nivells de producció establerts per la UE. També és de la seva competència el control de tot allò relatiu a regadius, així com la direcció de la política forestal que ha afavorit la plantació d'arbres de creixement ràpid per alimentar la indústria de la cel·lulosa. És el responsable del foment dels cultius agroenergètics i de l'extensió mitjançant subvencions de les explotacions de monocultiu. En la seva tasca d'ordenació de les indústries agràries i alimentàries estableix la legislació que regula els diferents tipus de producció com l'ecològica, cosa que ha originat l'aparició i desenvolupament d'una nova forma d'indústria química³⁵.

Dirigeix, planifica i executa la política de pesca marítima en aigües exteriors i en aqüicultura, i estableix les bases normatives de la comercialització dels productes pesquers. El seu paper en aquest àmbit és rellevant en la mesura que negocia amb altres països i organitzacions internacionals els acords pesquers que estableixen els caladors i les quotes d'explotació de la flota pesquera espanyola.

algun tipus d'interès espanyol per a, així, facilitar la penetració de les empreses espanyoles.

33 La informació que existeix al respecte és confusa i el govern tampoc ofereix dades clares. La xifra total del rescat al sector financer podria estar al voltant dels 300.000 milions (equivalent a gairebé un 30% del PIB), cosa que explicaria les informacions contradictòries als mitjans i la opacitat governamental. De tot això es dedueix que sense el suport econòmic i polític de l'Estat el capitalisme és inviable. Consultat:

<http://www.publico.es/444051/el-gobierno-lleva-inyectados-52-500-millones-de-euros-en-los-bancos-durante-la-crisis>

http://economia.elpais.com/economia/2012/01/01/actualidad/1325406775_850215.html

http://economia.elpais.com/economia/2012/03/24/actualidad/1332619463_564121.html

34 Aquestes entitats són el Fons de l'Adquisició d'Actius Financers, el Fons de Reestructuració Ordenada Bancària (entre recursos propis i aliens va ser dotat d'una capacitat financera de 211.000 milions d'euros), el Fons de Garantia de Dipòsits d'Entitats de Crèdit i el propi Tresor Públic.

35 "Naturaleza, ruralidad y civilización", Félix Rodrigo Mora, Brulot, 2011, pàgs. 128-182.

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme: dissenya i executa la política en matèria d'energia, desenvolupament industrial, turisme, telecomunicacions i de la societat de la informació.

La seva importància i influència en l'economia és significativa al encarregar-se de regular les tarifes energètiques i assegurar l'abastiment energètic al coordinar i desenvolupar les polítiques corresponents a la indústria d'hidrocarburs, la nuclear, la minera, l'elèctrica i les renovables, totes elles àmpliament subvencionades.

Exerceix el control sobre l'ús de l'espai radioelèctric utilitzat per la telefonia mòbil, Internet, televisió i ràdio, per a la qual cosa estableix les seves regulacions i concedeix les corresponents autoritzacions d'ús. També genera la normativa amb què regula els continguts de la societat de la informació, i al mateix temps porta a terme un seguiment i inspecció dels sectors professionals i industrials d'aquest àmbit.

Promou el desenvolupament de la infraestructura per als serveis de telecomunicacions i de la societat de la informació. Per a aquesta tasca i per impulsar el sector empresarial i econòmic de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) existeix l'empresa estatal Red.es. Gràcies a la seva activitat el pes de les TIC és l'equivalent al 6% del PIB repartit entre més de 24.000 empreses que donen feina a més de 380.000 treballadors³⁶.

Es pot assenyalar que el ministeri s'encarrega de l'exercici de les actuacions relatives als serveis de telecomunicacions per a la defensa nacional, la seguretat pública i la protecció civil, cosa que el proveeix d'un poder considerable sobre el conjunt de les comunicacions.

Donada la importància del turisme a l'economia³⁷, el ministeri, a través de l'Institut de Turisme d'Espanya, promou i comercialitza els destins i productes turístics espanyols en el mercat internacional. Dóna suport a les empreses espanyoles a l'exterior i impulsa la cooperació turística internacional, el que ha permès que només el 2012 l'Estat Espanyol rebés 57,7 milions de turistes³⁸.

Finalment, elabora i aplica aquelles polítiques destinades a dirigir la indústria i a donar suport i promocionar les PIME. Així, per a l'impuls de la indústria promou amb tot tipus de mesures la cooperació entre empreses i la inversió industrial³⁹, fet que entre altres coses explica l'enorme suport a base de subvencions ofert a la indústria de l'automoció que constitueix el 10% del PIB del que depenen directament 300.000 treballadors i indirectament 2 milions⁴⁰.

Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques: es el ministeri més voluminós i complex de tots per la quantitat d'àmbits que són de la seva competència i per la mida de la seva burocràcia, cosa que ja denota l'elevat poder que posseeix tant a l'Estat com a la societat. Entre les seves principals funcions es troba la recaptació d'impostos, l'elaboració dels pressupostos generals de

36 <http://www.rizomatica.net/radiografia-peso-economico-de-las-tic-en-espana-2012/>

37 Representa el 15,3% del PIB del que depenen directament 894.000 treballadors.

<http://www.europapress.es/turismo/nacional/noticia-turismo-aporta-152-pib-espanol-consejo-mundial-viajes-20130414103017.html>

38

<http://www.minetur.gob.es/es->

[es/gabineteprensa/notasprensa/2013/Paginas/npfronturdic220113.aspx](http://www.minetur.gob.es/es-gabineteprensa/notasprensa/2013/Paginas/npfronturdic220113.aspx)

39 La capacitat industrial d'un país juga un paper estratègic fonamental per proveir els mitjans per preparar i fer la guerra, de manera que el poder econòmic d'un Estat és el que en última instància li permet arribar a ser una potència internacional. "Structural Realism after the Cold War", Kenneth Waltz, a International Security num 1, 2000, vol. 25, pags. 5-41.

40 http://www.investinspain.org/icex/cda/controller/interes/0,5464,5296169_6774872_6258041_0,0.html

l'Estat, la gestió de les empreses de participació estatal, l'organització del conjunt de l'Administració General de l'Estat i la seva coordinació amb les comunitats autònomes.

La importància d'aquest ministeri és estratègica ja que ostenta el monopoli del cobrament d'impostos que manté el monopoli de la violència de l'Estat que, alhora, li permet exercir el monopoli sobre la tributació⁴¹. D'aquesta manera extreu de la societat els recursos econòmics i monetaris amb què l'Estat finança els seus mitjans de coerció. Per a aquesta tasca dissenya la política fiscal amb la qual l'Estat estableix els diferents impostos amb què es finança i dels quals l'IRPF és el més important. L'Estat dirigeix així el conjunt de l'economia que, lluny d'estar sotmesa a un suposat lliure mercat, està fortament controlada i dirigida per la legislació tributària. Per al compliment d'aquesta legislació està l'Agència Tributària que investiga el frau fiscal.

Així mateix, elabora els pressupostos generals de l'Estat i determina quant i en què es gasten els recursos extrets. Estableix, per tant, els objectius i criteris de la política pressupostària amb els què defineix les directrius generals de la despesa estatal, el que constitueix un indicador per a conèixer la mida i el ritme de creixement de l'Estat en termes econòmics⁴². Respecte això últim, la despesa estatal no ha parat de créixer, especialment des dels anys 60 del passat segle XX⁴³, fins al punt que l'any 2012 representava el 44% del PIB. En els últims anys el creixement de la despesa s'ha situat entre el 0,5 i l'1%. Tot això demostra que l'Estat és el major poder econòmic, per sobre de qualsevol banc o empresa, cosa que li permet disposar d'uns immensos recursos amb els què desplegar tot el seu poder sobre les demés esferes.

Té al seu càrrec la direcció, coordinació i l'establiment de les directrius generals de les empreses de la SEPI (Societat Estatal de Participacions Industrials), amb presència en sectors estratègics com el militar o el de la informació. La SEPI compta amb una plantilla total de més de 80.000 treballadors, i té participacions directes minoritàries en 8 empreses i indirectes en més de 100 sectors com l'aeroespacial, les telecomunicacions, l'energia, etc.

Ministeri de Foment: la seva funció principal és la de dirigir i planificar la política d'infraestructura en els diferents àmbits terrestre, marítim, aeri i urbanístic que són competència de l'Estat central, a més d'ordenar i regular els serveis de transport i comunicacions, així com controlar les vies de comunicació corresponents⁴⁴.

Per al control de les comunicacions terrestres, aèries i marítimes el ministeri disposa d'organismes com l'Agència Estatal de Seguretat Aèria, la Direcció General de la Marina Mercant i la Subdirecció General d'Inspecció de Transport Terrestre, que supervisen el compliment de la normativa en cada

41 "Power and civility. The Civilizing Process", Norbert Elias, Nova York, Pantheon, 1982, vol. 2, pàg. 104

42 Després de l'aprovació de la llei orgànica 2/2012 d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat els poders d'Hisenda s'han vist augmentats al sotmetre a una supervisió directa els pressupostos de les comunitats autònomes i dels ajuntaments, que estan obligats a compartir tota la informació financera i pressupostària amb el ministeri per al compliment dels objectius de dèficit sota amenaça de ser sancionats.

43 "Historia de la Hacienda Pública II, 1808-1995", Francisco Comín, Barcelona, Crítica, 1996, pàgs. 29 i 38.

44 Aquest ministeri aglutina el que Michael Mann va anomenar poder infraestructural amb què l'Estat es dota de la capacitat logística per a executar les decisions polítiques en tot el seu territori. "El poder autónomo del Estado: sus orígenes, mecanismos y resultados", Michael Mann, a Zona Abierta núm. 57-58, 1991, pàgs. 15-50. En un sentit semblant Paul Virilio destaca que la velocitat juga un paper fonamental per a fer efectives el més ràpid possible les decisions polítiques en tot l'Estat, cosa que fa necessari disposar de la infraestructura i tecnologia que permeti la màxima mobilitat. "Velocidad y política", Virilio Paul, Buenos Aires, La Marca, 2006.

un dels seus àmbits.

D'altra banda, per a la gestió d'aeroports i heliports civils, tant de l'Estat Espanyol com d'altres països, està el Grup AENA. Per a la gestió de les infraestructures i del transport ferroviari es troben les empreses RENFE, FEVE i ADIF. Mentre per als ports marítims està Ports de l'Estat. Per al disseny i execució de plans d'infraestructures disposa d'un ampli cos d'enginyers i una quantitat considerable d'organismes d'assessorament, planificació, disseny i investigació. Aquest és el cas d'Enginyeria i Consultoria de Transport, creada pel franquisme el 1968, per donar suport tecnològic als programes de transport, o el del Centre d'Estudis i Experimentació d'Obres Públiques, fundat el 1957, dedicat igualment a l'enginyeria civil i a l'edificació. Per part seva la Societat Estatal d'Infraestructures del Transport Terrestre implementa el desenvolupament de totes les infraestructures del transport per terra pel que disposa d'àmplies facultats. Finalment el SEPES, Entitat Estatal del Sòl, s'ocupa de l'adquisició del sòl per a la realització de les obres de l'Estat, fonamentalment en urbanisme per a la promoció d'habitatges de protecció oficial.

Ministeri de Treball i Seguretat Social: gestiona, dirigeix i organitza una àmplia varietat d'àmbits. Entre aquests destaca la regulació per mitjà de lleis, convenis i estatuts, de les relacions laborals individuals i col·lectives amb les quals estableix les condicions de treball i, per tant, d'explotació que permeten a les empreses del capitalisme privat i estatal maximitzar beneficis i crear la riquesa que proveeix l'Estat dels recursos necessaris per a l'assoliment dels seus fins. Entre les funcions del ministeri es troba la gestió de les prestacions d'atur i l'organització de la formació, en ocasions obligatòria sota amenaça de perdre determinades prestacions, dels aturats. El SEPE (Servei Públic de Treball Estatal), antic INEM, a través d'una xarxa de 759 oficines i de la Fundació Tripartita de la qual sindicats i patronal han rebut fins el 2011 almenys 3.000 milions d'euros anuals en subvencions⁴⁵, coordina aquesta feina i exerceix el control sobre la població aturada.

També gestiona la Seguretat Social, l'origen de la qual es troba en la llei franquista 193/1963. A través de la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social dirigeix i controla aquest organisme l'afiliació al qual és obligatòria, cosa que permet recaptar uns recursos monetaris colossals de les classes assalariades. Gràcies als ingents recursos que gestiona aquest organisme l'Estat pot finançar el dèficit generat per les seves despeses bèl·liques, repressives i carceràries, i al mateix temps mantenir la hipertròfia estatal⁴⁶. Per vigilar el compliment del pagament de les cotitzacions d'empreses i treballadors el ministeri compta amb el seu propi cos superior d'inspectors de treball.

Així mateix, el ministeri finança els sindicats i organitzacions patronals amb innumbrables i substancials subvencions en concepte de la seva tasca sindical o patronal, per participar en els òrgans consultius del propi ministeri, així com en els seus organismes autònoms i en les entitats gestores de la Seguretat Social. També cal sumar les quantitats que els sindicats s'embutxaquen per participar a les eleccions als comitès d'empresa, institució que té el seu origen en les eleccions del sindicat vertical franquista. Tot això explica que aquestes organitzacions rebessin almenys un total de 20,5 milions d'euros directament del ministeri durant l'any 2011⁴⁷, al que caldria afegir aquelles altres subvencions en una quantitat difícil de determinar que perceben de les comunitats autònomes i d'altres ministeris. Gràcies a aquestes subvencions existeixen milers d'alliberats als sindicats i organitzacions empresarials⁴⁸.

45 <http://www.lavanguardia.com/economia/20120401/54280070876/sindicatos-patronal-1000-millones-menos-formacion.html>

46 "El giro estatolátrico. Repudio experiencial del Estado de Bienestar", Félix Rodrigo Mora, Alicante, Maldecap, 2011.

47 Boletín Oficial del Estado (BOE) No 196, del 16 d'agost de 2012, pàgs. 59083-59085.

48 El 2010 la CEOE tenia més de 35.000 alliberats a la seva plantilla.

<http://www.publico.es/dinero/342039/ocho-empleados-en-la-ceoe-por-cada-liberado-sindical>

5. Conclusions

El present diagrama resultaria del tot inconclús si no es fes una menció a altres elements constitutius de l'Estat que juguen un paper rellevant en la seva estructura. Aquest és, per exemple, el cas de les Corts Generals, compostes pel Congrés i el Senat; el Govern; els partits polítics i el poder judicial que estan estretament interrelacionats.

En l'actual sistema parlamentari les Corts s'encarreguen de representar la societat i, per tant, de substituir-la en l'exercici de la sobirania formal. La seva funció principal és excloure el poble de l'exercici de la política, per a la qual cosa els partits polítics juguen el paper d'intermediaris. D'aquesta manera les Corts es formen com a conseqüència dels processos electorals als que concorren els partits, on el partit vencedor és el que forma Govern i posseeix oficialment el poder executiu. Així es monopolitza la sobirania i s'impedeix al poble l'exercici del seu propi poder.

Els partits únicament representen el poder d'una part, molt minoritària, de la societat, l'objectiu de la qual és assolir el poder polític per governar aquells que estan fora del partit sota el pretext de la realització del seu propi programa. Una vegada entren a les institucions es limiten a desenvolupar la política de l'Estat del qual es reben quantioses subvencions. La quantitat total de diners que perceben de l'Estat és difícil de determinar en la mesura que també obtenen ingressos a través de les comunitats autònomes, ajuntaments i diputacions en la forma de diversos conceptes⁴⁹. Tot això ha fet possible que a Espanya existeixin milers de polítics professionals a sou de l'Estat. Quant al Govern, es pot dir que està compost pel President i els seus Ministres, i constitueix una part peculiar de l'Estat. A diferència del que habitualment es pensa, el Govern depèn en allò essencial de l'Estat, i més específicament de l'Administració en tant que conjunt de l'aparell organitzatiu de l'Estat que ostenta la titularitat formal del poder. L'Administració com a tal està inserida en el poder executiu de manera que no és possible establir una diferència funcional entre aquesta i el Govern. Així doncs, no existeix una separació entre Administració i política sinó que més bé es dona una participació de la burocràcia en el poder polític i a les decisions que aquest pren. En allò essencial el Govern depèn en tot de l'aparell organitzatiu de l'Administració, i més concretament dels alts funcionaris que ocupen els càrrecs directius en el si de l'estructura de l'Estat⁵⁰.

En un altre lloc es troba el poder judicial encara que encara que sigui nominalment independent està subjecte al propi Govern i a les Corts, de manera que els integrants dels seus òrgans de poder, com és el cas del CGPJ (Consell General del Poder Judicial), depenen d'aquelles altres institucions en els seus nomenaments. El mateix passa amb el Tribunal Constitucional i el Suprem, i indirectament a través del CGPJ amb l'Audiència Nacional, successora del franquista Tribunal d'Ordre Públic. Això deixa clara la falta d'independència del sistema judicial.

Per últim, cal mencionar l'organització territorial de l'Estat Espanyol, que s'estructura a través de les comunitats autònomes, les províncies i els ajuntaments. Són una prolongació del poder de l'Estat i un instrument per a la realització dels seus fins. Així ho estipula la Constitució espanyola de la qual són el desenvolupament dels principis que aquesta recull. Mentre l'Administració local s'articula a

49 El finançament dels partits polítics està regulada per la llei orgànica 8/2007 per la qual els partits amb representació parlamentària reben diners per a les seves despeses de funcionament. La llei orgànica 5/1985 estipula els ingressos que reben de l'Estat per a despeses electorals que el 2012 van ser de més de 131 milions. El gruix dels seus ingressos procedeixen de l'Estat però també reben diners, gràcies a la opacitat institucional i legal, de la banca i del capitalisme privat.

50 El marge de maniobra dels polítics per anomenar alts càrrecs a l'Administració està considerablement limitat per la llei 6/1997, sovint coneguda com LOFAGE (Llei d'Organització i Funcionament de l'Administració General de l'Estat), al estar reservats a funcionaris de carrera que reuneixen requisits establerts per aquesta llei.

través dels ajuntaments, les comunitats autònomes disposen dels seus propis estatuts i d'un aparell de Govern compost per una gran burocràcia que assumeix les competències cedides per l'Estat central en multitud d'àmbits. L'Estat Espanyol aconsegueix així afiançar el seu domini sobre els pobles que oprimeix al negar-los-hi el dret d'autodeterminació i al crear la ficció que es governen a si mateixos.